

Innenfor ekkokamrenes vegger

Bacheloroppgave i sosiologi

Universitetet i Stavanger

Studentnummer: 260975

Veileder: Isak Lekve

Lvert dato: 11.05.2023

Antall ord: 8373

Kan oppgaven benyttes til undervisningsformål? JA: NEI: (sett kryss)

Sammendrag

I denne oppgaven skal jeg ta for meg problemstillingen «Hvordan kan vi forstå utbredelsen av ekkokamre?». For å forsøke å finne et svar på problemstillingen skal jeg gjennomgå ulike definisjoner på hva ekkokammer er og konsekvensene av det. I oppgaven har jeg benyttet meg av ulike studier for å forsøke å forstå hvem som tilslutter seg ekkokamre og hvorfor. I tillegg har jeg gjennom teorien om rasjonelle valg i form av bytteteori og badekarmodellen samt Pierre Bourdieus begrep om habitus forsøkt å lage en forklaring på hvorfor disse menneskene benytter seg av ekkokamre. Ved å benytte meg av disse ulike begrepene og teoriene viste funnene at det er enkelte mennesker som tilslutter seg ekkokamre, men at det er et fåtall som faktisk havner i dem. I tillegg viste funnene at noen av mekanismene i ekkokamre faktisk førte til motsatt effekt, altså at brukere fikk mer variasjon av informasjon. Videre i oppgaven vises det at konsekvensene av ekkokamre kan være fatale, selv om det er et fåtall som benytter seg av dem.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	1
Innholdsfortegnelse	2
Innledning.....	3
Problemstilling.....	3
Disposisjon	4
Metode.....	5
Hoveddel	7
Hva er ekkokammer?.....	7
Helen Marget- Ekkokammer.....	7
Melanie Magin- sammenhengen mellom ekkoammer og filterbobler.....	7
Ekkokamrenes ulike mekanismer	8
Hvor utbredt er egentlig ekkokamre?	9
Hvorfor tilslutter mennesker seg ekkokamre?.....	10
Teorien om rasjonelle valg.....	14
Bytteteori.....	14
Badekarmodellen	17
Habitus	19
Konsekvenser av ekkokammer.....	21
Polariseringsproblematikken.....	21
Demokratisk påvirkning.....	22
Konklusjon	25
Litteraturliste	27

Innledning

Vi lever i et samfunn hvor sosiale medier styrer store deler av vår hverdag. Sosiale medier blir benyttet til å finne venner eller bekjente, finne frem til ulike arrangement, få forslag til ulike spisesteder, eller til å holde seg oppdatert på nyheter. I en hverdag hvor 80 prosent av Norges befolkning benytter seg av sosiale medier daglig (Warembourg, 2022), er det ikke urimelig å tenke at lukkede rom skapes. Lukkede rom hvor sterke meninger og feilinformasjon blir delt.

Jeg har alltid hatt en fascinasjon for konspirasjonsteorier og hvordan folk kommer til stadiet med å stole på informasjonen de sitter med. I løpet av disse tre åene med mye forskjellig og nyttige teorier, var det i faget som da het BSS130 Samfunnsstruktur i endring, jeg kom over begrepet om ekkokammer. Dette synes jeg var fengende fordi det ga et ord på mennesker eller brukere som befinner seg i slike lukkede grupper hvor de deler informasjon, som kan være feil. Siden jeg synes det er interessant å forsøke å forstå hvorfor folk havner der de havner eller gjør de valgene de gjør, kom fort habitus og teorien om rasjonelle valg i tankene. Begge teoriene ser på hvordan mennesker samhandler og hvorfor. Begrepene har litt ulike synspunkt på dette, noe jeg synes er interessant og synes virket spennende å bruke som et hjelpemiddel til å forstå nettopp dette med ekkokammer.

Problemstilling

Hvor praktisk er egentlig sosiale medier, medier der algoritmer og personalisering brukes flittig for å finne tilpasset informasjon til brukeren? Kan dette ha negative konsekvenser, i så fall hvilke? I denne oppgaven skal jeg gjennomgå spesielt et utfall av hva bruken av sosiale medier kan føre til. Nemlig ekkokamre. Jeg ønsker å se på hvordan eller hva som gjør at noen mennesker faller inn i slike lukkede grupper. Dermed er min problemstilling: **Hvordan kan vi forstå utbredelsen av ekkokamre?**

Ekkokammer fører til at mennesker blir polariserte og kan få feilinformasjon. Under covid 19 pandemien ble det spredt forskjellig informasjon, blant annet konspirasjoner om vaksinen. Hva er det som gjør at noen tror ordrett på en kilde og ikke søker mer og annen informasjon? Jeg ønsker å belyse problemstillingen gjennom to perspektiver innenfor sosiologien, nemlig

teorien om rasjonelle valg- spesifisert gjennom bytteteori og badekarmodellen, og Pierre Bourdieu sin teori om habitus.

Disposisjon

Oppgaven er videre bygget opp med en metode del hvor jeg vil beskrive og begrunne valg av forskningsmåte. Her forklares også ulike problemer knyttet til metoden og hvordan jeg kom frem til den ulike litteraturen. I oppgaven skal jeg videre gå igjennom ulike perspektiver på ekkokammer, ettersom forskere er uenige på en definisjon. Presentasjon av forskning og litteratur på temaet vil bli gjennomgått, hvor jeg undersøker hvorfor mennesker tilslutter seg ekkokammer, her med hjelp fra blant annet habitus og teorien om rasjonelle valg. Det blir også en gjennomgang på konsekvenser av ekkokammer. Drøfting i oppgaven kommer fortløpende som teori og forskning blir presentert før jeg til slutt kommer med konkluderende ord av funnene gjort i oppgaven.

Metode

I denne delen av oppgaven vil jeg forklare hvilken metode jeg har benyttet meg av, begrunnet valget av metode og hvordan jeg gikk frem for å finne litteratur som passet til min oppgave.

Siden det på enkelte problemstillinger allerede finnes mye forskning, slik som med denne oppgaven, kan det være en egen læring å benytte seg av en litteraturoppgave. Dette betyr at oppgaven benytter seg av forskning som allerede er utgitt til å forsøke å gi et svar på problemstillingen. Gjennom denne type metode, vil ulik forskning drøftes opp mot hverandre (Stuvøy et al., 2022, s. 145).

Denne bacheloroppgaven er skrevet som en litteratur studie, som i dette tilfellet betyr at oppgaven besvarer problemstillingen gjennom allerede eksisterende materiale. Altså, litteratur som allerede ligger ute. Jeg valgte denne varianten av metode fordi jeg ønsket å lære meg å lese og finne frem i vitenskapelige tekster. I tillegg så jeg at det allerede fantes mye info om ekkokammer allerede. Siden oppgaven er bygget på eksisterende litteratur og forskning, er min oppgave etisk forsvarlig i forhold til anonymitet og meldeplikt. Dette er fordi jeg kun benytter meg av eksisterende forskning og ikke benytter meg av intervjuer eller survey som vil stå til fare for anonymiteten til informantene. Siden jeg benytter meg av eksisterende materiale, er dette noe som er godkjent, dermed vil min oppgave være etisk forsvarlig i forhold til meldeplikt.

I en litteraturstudie brukes som sagt allerede eksisterende materiale og dette kan ha svakheter. Siden jeg benytter meg av tekster og innhold som er laget av andre, vil dette ikke være en presentasjon om egne tanker rundt tema. I tillegg, som jeg nevner i innledningen så er ikke forskere enige om definisjonen på begrepet om ekkokammer, noe som kan være problematisk med tanke på hvilken definisjon som er den mest riktige. Å finne eksisterende materiale krever også at en kan skille ut litteratur som ikke er akademisk, for å kunne henvise til best mulig kilder. Dette kan være problematisk med tanke på at litteraturen som ligger ute, kanskje ikke alltid er det beste. Det er også tidkrevende å utføre en litteraturstudie fordi det finnes så mye som er utgitt. Jeg brukte dermed mye tid på å plukke ut tekster med relevant innhold til min problemstilling og tekster som virket akademiske.

For å finne ut om tekstene var akademiske søkte jeg opp navnene på forfatterne og så at de var akademikere, ved at de for eksempel enten var professor, holdt på med eller hadde en doktorgrad. Jeg benyttet meg av å søke i dokument for å finne ut om tekstene var relevante, i tillegg til en rask gjennomlesning. Søkeord var for eksempel: ekkokammer, polarisering, filterbobler og lignende. Samme taktikk benyttet jeg meg av for å finne litteratur. Da jeg først søkte kom det overveldende mye, dermed måtte jeg forsøke å begrense søket ved å søke mer spesifikt. Til å begynne med brukte jeg kun oria til å finne litteratur, dette ble for begrensende igjen, dermed prøvde jeg meg på google scholar. Her kom det litteratur fra hele verden, dette gjorde også at jeg kunne utforske ulike søkeord for å finne best mulig litteratur.

Hoveddel

For å kunne forsøke å besvare problemstillingen er det viktig å ha en gjennomgang av ulike teorier, begreper, forskning og diskusjon gjort på temaet. I denne delen av oppgaven skal jeg derfor gå igjennom noen teorier, drøfte forskjellige synspunkt og diskutere forskjeller og likheter gjort i forskningen.

Hva er ekkokammer?

Forskere blir ikke helt enige om hva som er rett definisjon på ekkokammer. Noe jeg i denne delen av oppgaven skal se litt nærmere på. Hva mener forskere og teoretikere at ekkokammer er?

Helen Marget- Ekkokammer

Ifølge Helen Margets er ekkokammer en slags boble hvor mennesker kun eksponeres for informasjon som bekrefter deres eget synspunkt. Individene i ekkokamrene leser kun om saker eller meninger som stemmer over ens med det de selv mener. Dette kan være både personaliserte nyhetssaker eller å snakke med likesinnede mennesker. Dette gjør at individene ikke får annen informasjon og kun forsterker sine egne synspunkter (Gamble & Wright, 2019, s. 1).

Melanie Magin- sammenhengen mellom ekkoammer og filterbobler

I motsetning til Margets litt generelle forståelse av ekkokammer, har Melanie Magin en litt annen definisjon på begrepet. Magin forteller at ekkokammer er en konsekvens av algoritmisk personalisering (Magin, 2021, s. 6). Når algoritmer til sosiale medier og søkemotorer forsøker å finne ut hvilket innhold som vil være av interesse for brukeren, er dette algoritmisk personalisering. Dette kan ses for eksempel ved at noen som interesserer seg for interiør, vil få reklamer om ulike gardiner. Dette skjer fordi algoritmene benytter seg av brukerens tidligere søk og bruk av internett (Magin, 2021, s. 4).

Magin forteller at et ekkokammer er ikke bare at brukeren får informasjon som samhandler med det brukeren allerede mener. Det handler også om at det finnes flere likesinnede brukere i

en gruppe. Magin forteller at det er et sosialt fenomen. I et ekkokammer forteller brukerne sine egne meninger, som igjen blir bekreftet av at de andre brukerne forteller det samme. Ifølge Magin kan ikke ekkokammer forekomme uten at algoritmisk personalisering blir kombinert med sosiale filtre (Magin, 2021, ss. 6-7). Disse sosiale filtrene forklarer hun som en metode som ofte brukes innen sosiale medier for å se hva både brukerens interesser er, men også interessen av brukerens nettverk av venner, som gjøres for å kunne gi brukeren personalisert innhold (Magin, 2021, s. 5).

Ekkokamrenes ulike mekanismer

Gjennom sosiale medier spres det både informasjon av god kvalitet, men også informasjon med dårlig kvalitet. Denne kulturen av enkel og tilgjengelig informasjon som forekommer gjennom sosiale medier, er både bra og dårlig. Tilgjengeligheten av informasjon kan minske eksponeringen til forskjellige synspunkter og gjøre at mennesker med like synspunkt møtes. Disse gruppene mennesker med samme mening om en sak, kalles ekkokammer (Jiang et al., 2021a, s. 1). Et ekkokammer er et sted hvor mennesker eller brukere kun møter på informasjon som stemmer over ens med det de selv mener. Dette kan være både tro, synspunkt eller meninger. Når mennesker med en allerede satt tanke om en sak, for eksempel vaksinemotstandere, kun leser om nyhetsartikler, meninger og synspunkt som stemmer over ens med deres eget synspunkt, vil dette forsterke deres egen mening (Jiang et al., 2021a, s. 1).

Bohan Jiang et al forklarer ekkokammer gjennom fire mekanismer; anbefalingsalgoritmer, kognitiv dissonans, homofili og konformasjonsbias. Disse tre mekanismene fungerer i sammen og fører til at brukere får konstante tilbakemeldinger (Jiang et al., 2021a, s. 2). Anbefalingsalgoritmer er når algoritmene bruker tidligere bevegelser til å lage personalisert innhold. Dette fører til at brukeren over tid får mer og mer personalisert innhold og til slutt kan føre til polarisering (Jiang et al., 2021a, s. 2-3). Anbefalingsalgoritmer vil altså være det Megan kaller for algoritmisk personalisering (Magin, 2021, s. 4). Kognitiv dissonans dreier seg om at en sitter med to motstridene meninger eller kunnskap. For eksempel en som mener at elbiler er bra for miljøet, men selv kjører en dieselbil. For å minske dissonansen kan mennesker ty til ekkokammer for å unngå konfrontasjon (Jiang et al., 2021a, s. 4). Dette leder oss videre til konformasjonsbias, som dreier seg om at mennesker vil tolke informasjon i forhold til hvilken kunnskap, informasjon eller meninger de allerede innehar. For eksempel

hvis en mener at vaksinen mot covid 19 er en konspirasjon, vil en lete etter informasjon som stemmer over ens med dette. Dette betyr at brukeren vil tolke eller lete i all informasjon etter noe som stemmer over ens med egen mening. Homofili i denne forklaringen dreier seg om at individer gjennom at de ligner eller har like meninger finner en forbindelse med hverandre (Jiang et al., 2021a, s. 3-4).

Hvor utbredt er egentlig ekkokamre?

Rapporten jeg nå skal henviser til er en litteraturstudie gjort fra 2022. Denne rapporten gjennomgår diverse litteratur rund ekkokammer, filterbobler og polarisering og hva som er årsakene og effektene av ekkokamre. Definisjonen på hva et ekkokammer er, er noe forskere ikke blir helt enige om, noe som kommer tidlig frem i rapporten (Arguedas et al., 2022, s. 4).

Rapporten viser til at store deler av empirien som er gjort, har brukt sosiale mediedata, undersøkelser og passive sporingsdata for å forstå omfanget av ekkokamre. For å gi et bilde på hvilke sosiale medier brukerne bruker, er det kun undersøkelsene og sporingsdataen som kan gi et svar på dette. Dette er fordi hvis mediedataene skulle blitt brukt, hadde dataene kun vært fra den enkelte kilden (Arguedas et al., 2022, s.13). Hvis for eksempel mediedataene fra Facebook skulle blitt brukt, hadde dataene kun sett på hva brukeren gjorde på Facebook, men ikke på resten av sosiale medier.

Gjennom flere studier av mange land, blant annet USA, UK, Norge, Danmark, Østerrike, Tyskland og Spania, er funnene nok så like. Studiene har undersøkt hvor mange som befinner seg i partipolitiske ekkokamre (Arguedas et al., 2022, s. 13). Tallene viser at i for eksempel UK er det veldig få som faktisk befinner seg i disse ekkokamrene (Arguedas et al., 2022, s.13). I de andre landene viser tallene samme konklusjon. I USA viser tallene at over 10% kun bruker partipolitiske nyhetskilder. I de fleste av de andre landene er funnene nok så like, kun rundt 5% av brukerne benytter seg av partipolitiske nyhetskilder som er rettet en retning. Altså høyre eller venstre lente nyhetskilder. Landet med minst brukere som benytter seg av venstre eller høyrelent partipolitiske kilder, er UK, som viser at rundt 5% befinner seg i høyre lente ekkokamre, mens rundt 2% befinner seg i venstre lente ekkokammer. Flertallet av brukerne i

studien viser at de heller ikke benytter seg av nyheter på internett i det hele tatt inni mellom (Arguedas et al., 2022, s.13).

Rundt 10% i UK forteller at de nesten aldri kommer over nyheter som de er uenige i, viser en annen studie (Arguedas et al., 2022, s.14). En studie fra Sverige fra 2019 viser at brukere som holder seg til den ene siden politisk sett, også følger med på hva motsatt side informerer om. Altså at brukerne ikke direkte isolerer seg til kun sin side av politiske nyheter og ender derfor tilsynelatende ikke opp i ekkokammer. Studien fra Sverige, som de andre studiene, ser også at det finnes noen brukere i ekkokamre, men at dette er svært få (Arguedas et al., 2022, s.14). Heller ikke i studier gjort i Nederland og Spania viser at ekkokammer er et bredt brukt fenomen. Studien fra Spania viser også at brukerne jevnlig benyttet seg av medier som ikke nødvendigvis stemte over ens med det de selv mente. Altså at de innimellom brukte medier som gjorde at de får et bredere perspektiv på saken. I Nederland benyttet brukene seg av allmennkringkasting, som gjør at de får innblikk fra flere sider, men studien så samtidig at det var tendenser til selv valgt eksponering av nyheter (Arguedas et al., 2022, s.14).

Melanie Magin sine funn samstemmer med funnene til Arguedas et al fra 2022. Magin poengterer at ekkokamre er svært lite utbredt og at de kun forekommer under visse forhold. Hun skriver at på sosiale medier har en forskjellig type kontakt med mennesker, for eksempel bekjente eller gamle skolevenner, noe som hun referer til som "weak ties", altså kontakter som er der, men som en ikke interagerer med. I den grad at brukere har flere "weak ties", vil det være lite sannsynlig at alle disse kontaktene og brukeren har samme synspunkt, interesser og meninger. Dermed oppstår det istedenfor ekkokamre heller algoritmisk personalisering som viser ulikt innhold til brukeren. Dette er fordi brukeren selv interagerer med mye forskjellig og det gjør kontaktene også (Magin, 2021, s. 8).

Hvorfor tilslutter mennesker seg ekkokamre?

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere ulik forskning på dette med ekkokammer og se på hva de skriver om hva som er mulige årsaker til at noen tilslutter seg ekkokamre.

Selv om tallene fra rapporten ovenfor viser at ekkokammer ikke er veldig utbredt, er det fortsatt noen som faller inn i dem. Siden bruken av ekkokamre kan føre til polarisering, er det viktig å forsøke å forstå hvorfor noen ender opp i disse lukkede gruppene og hvem (Magin, 2021, ss. 9-10).

Bruken av medieetterspørsel og mediedistribusjon kan være to mulige årsaker til at mennesker havner i ekkokammer. Mediedistribusjon i sosiale medier dreier seg om at det benytter seg av algoritmisk personalisering som gjør at brukeren får tilpasset innhold (Magin, 2021, s. 4). Dette kan føre til at det oppstår filterbobler (Arguedas et al., 2022, s. 17). Når flertallet av innholdet en bruker får stemmer over ens med interessene, meningene og preferansene til brukeren, kalles dette en filterboble. Filterbobler oppstår gjennom hva brukeren viser interesse for, altså brukerstyrt personalisering, og gjennom personalisert innhold ved bruk av algoritmisk personalisering (Magin, 2021, s. 6).

Flere ulike studier, med bruk av ulike metoder, viser derimot det motsatte. De viser at bruken av sosiale medier og brukerstyrt personalisering, gjennom for eksempel søkemotorer, i de fleste tilfeller heller viser at brukeren søker etter ulike nyheter. Altså at de ikke kun søker etter en side av saken, men heller etter flere perspektiv. Studiene viser at gjennom personaliseringen at brukere som ikke ellers hadde oppsøkt enkelte nyhetssider, øker eksponeringen for ulike nyhetssider (Arguedas et al., 2022, s. 18).

Forskere har delte meninger om at filterbobler forårsaket av algoritmisk personalisering fører til ekkokammer. I rapporten viser forfatterne at det er to hovedårsaker til at algoritmisk personalisering ikke fører til filterbobler. Den første årsaken er automatiserte tilfeldigheter (automated serendipity), som betyr at brukeren får en tilfeldig eksponering gjennom personaliserte algoritmer, for eksempel en nyhet brukeren ellers ikke kunne fått tilgang til. Den andre årsaken er tilfeldig eksponering (incidental exposure). Dette dreier seg om hvis en bruker er på et nettsted han eller henne vanligvis benytter seg av for å få spesifikk informasjon, men heller får nyheter eller artikler om andre ting. Disse to begrepene benytter seg av hverandre, førstnevnte gjør at brukeren opplever en følelse av variert innhold, mens sist nevnte gjør at brukeren underveis kommer over nye interessante ting, som igjen øker tiden

brukeren befinner seg i sosiale medier (Arguedas et al., 2022, s. 18). Disse dataene vil selvfølgelig ikke bety like mye for alle brukere. Fordi noen brukere søker allerede etter mye forskjellig informasjon, men for de som ikke gjør det kan det være fordelaktig å få input på ting de kanskje ellers ikke ville lest om eller søkt etter (Arguedas et al., 2022, s. 18).

Den andre hovedfaktoren er medieetterspørsel. Noen mennesker ønsker å kun få informasjon som samhandler med egne meninger og perspektiver, derfor vil de bevisst lete etter info som støtter dette, altså selvseleksjon (Arguedas et al., 2022, s. 18). Dette kan også kalles brukerstyrt personalisering ifølge Magin (Magin, 2021, s. 4). Dette kan gjøre at mennesker aktivt havner i ekkokammer, nettopp fordi de aktivt søker etter informasjon eller meninger som samhandler med deres egne (Arguedas et al., 2022, s. 18).

Selv om studiene viser at brukere benytter seg av brukerstyrt personalisering, for å finne innhold som passer over ens med deres egne synspunkt, vises de også til at det ikke finnes noe funn av at brukere direkte går inn for å unngå innhold som ikke møter deres egne meninger (Arguedas et al., 2022, s. 19). Et eksempel på dette funnet kan være hvis en bruker mener at covid-19 vaksinen er en konspirasjon, vil brukeren mest sannsynlig benytte seg av innhold som imøtekommer denne meningen, men det betyr ikke nødvendigvis at brukeren ikke benytter seg av nyheter med motstridene meninger.

I en studie på tema om selektiv eksponering gjennom sosiale medier gjort av Peter M. Dahlgren, vises lignende funn. Han skriver at selv om det teoretisk sett finnes tre alternativer til hvorfor brukere velger noe informasjon over annen informasjon, betyr det ikke nødvendigvis at brukerne motiveres av å ikke ta inn over seg info som motstrider med egne synspunkt (Dahlgren, 2019, s. 296). Det første alternativet er at mennesker, etter preferanser vil foretrekke å heller se innhold som stemmer over ens med disse. De tre alternativene henger sammen, mennesker søker etter informasjon som stemmer over ens med egne meninger og synspunkt fordi de foretrekker at de får en bekreftelse (1), i den grad mennesker ønsker informasjon som stemmer med egne synspunkt vil de derfor unngå motstridende informasjon (2), til slutt er det viktig at brukere har egne valg om informasjonen de plukker ut (3) (Dahlgren, 2019, s. 296).

Studiene fra Arguedas et al viser også at brukere som søker og benytter seg av innhold som samkjører med egne meninger, er brukere med blant annet sterke politiske meninger eller sterk tro. I tillegg viser studiene at brukere som befinner seg i ekkokamre, eller likesinnede samfunn, er mennesker med en sterk politisk mening. Studiene er gjort ved bruk av eksperimenter som ser på selvvalgt eksponering (Arguedas et al., 2022, s. 18-19).

Denne oppfatningen har også Magin, hun skriver at de som mest sannsynlig tilslutter seg ekkokamre er mennesker med ekstreme synspunkt og at ekkokammerbruken ikke gjelder store deler av befolkningen (Magin, 2021, s. 8). Dette skriver også Jiang et al, forfatterne her skriver at de fleste som befinner seg i ekkokamre er politisk sett høyrelent, men at det også finnes venstrelente. Funnene deres peker derimot også på at de som er høyrelent er mer isolerte fra omverden og dermed mer investert i sitt eget ekkokammer (Jiang et al., 2021b, s.1). Ekkokammer som består av brukere fra den venstre siden av det politiske spekter viser seg ifølge studien å være venstreorienterte mennesker både innen politikken, altså demokratiske politikere, venstreorienterte journalister og liberale brukere. Resultatene viser de samme funnene på høyre siden; republikanske politikere, altså høyreorienterte politikere, mennesker innen høyreorientert journalistikk og republikanske brukere (Jiang et al., 2021b, s. 9).

Frykten for isolasjon er også noe å ta i betraktning. Mennesker er sosiale vesener og vil gjøre det de kan for å bli inkludert. Dermed har mennesker en tilpasningsevne som gjør at de går i den retningen som gjør at de tiltrekker seg minst mulig negativ oppmerksomhet og dermed tilpasser seg flertallet. Dette kan derimot føre til at mennesker med ekstreme meninger kan skjule meningene sine. I den virkelige verden er det få mennesker med slike meninger, men på sosiale medier kan mennesker treffes på kryss og tvers av landegrenser, noe som gjør det lettere for dem å finne hverandre. Ved å finne hverandre, kan de føle seg mindre isolert, som kan føre til at de snakker friere om egne meninger og synspunkter på sosiale medier, men også i det virkelige liv (Magin, 2021, ss. 9-10).

De fleste mennesker har ikke sterke politiske meninger, meninger som gjør at de befinner seg i ekkokamre. Dette betyr også at flertallet av brukere ikke bruker sosiale medier til å bekrefte

sine egne politiske meninger. Mennesker med høy inntekt og utdanning benytter seg mer av nyhetsbilde enn mennesker med lav inntekt og utdanning, noe som land i Europa forsøker å bidra med å for eksempel har offentlig media, slik at alle skal få samme informasjon. Det studiene viser er at selv om landene forsøker å dempe disse forskjellene, benytter brukere fremdeles seg av brukerstyrt personalisering, men ikke av politiske grunner, heller for å finne underholdning. Bruken av sosiale medier er altså mer styrt av vaner hos enkelt individ som er formet av preferanser og klasse (Arguedas et al., 2022, s. 19).

Teorien om rasjonelle valg

Teorien om rasjonelle valg inneholder en del ulike begreper og forståelser, men i denne oppgaven skal jeg benytte meg av et utvalg. For å forsøke å forstå hvorfor noen mennesker faller inn i ekkokamre, skal jeg benytte meg av *Bytteteori* for å forstå valgene mennesker tar, og *Badekarmodellen* til å forstå forholdet mellom strukturene og aktøren. Grunnet lengden på teori navnet, vil jeg videre i oppgaven referer til teorien om rasjonelle valg som TRV. Et av hovedprinsippene i TRV er at for å forklare sosiale fenomener, skal de forstås som at de er resultatet av handlingene til aktøren, altså *metodologisk individualisme*. Det andre hovedprinsippet er at innad i menneskers tankegang ligger det en mål- middel- kalkyle. Dette betyr altså at mennesker er rasjonelle vesener ved at de ser på nytte i forhold til hva de tjener og hva de bruker (Aakvaag, 2008, s. 97).

Et hovedfokus innen hvorfor TRV er så sentralt, er for å kunne finne en forklaring på kollektive handlinger. For å kunne se hvordan handlingen ble til, ser teorien på hva som ble brukt av handlinger og interaksjoner. En studie innen økonomisk sosiologi ved bruk av TRV viser at aktører sine handlinger for å støte på ulike sosiale utfall er begrenset av innebygde strukturelle, institusjonelle og normative strukturer (Hedström & Stern, 2008, s. 7).

Bytteteori

Bytteteori var starten på teorien om rasjonelle valg. Det var George. C. Homans og Peter M. Blau som introduserte *bytteteori*. Bytteteorien handler om at aktører motiveres av å inngå bytter de selv tjener på og at disse byttene skal bygges på gjensidighet, en skal altså få lik verdi som en bytter. Det som bytter kan være både immaterielt, men også materielt. Det kan

for eksempel byttes tjenester mot annerkjennelse (Aakvaag, 2008). Homans og Blau presenterer teorien gjennom seks grunnpremisser, som jeg i denne delen skal gå igjennom og fortløpende drøfte hvordan de kan forstå utbredelsen av ekkokammer.

Det første grunnpremisset er det TRV bygges på, altså *metodologisk individualisme*. Altså at strukturene som er i samfunnet er der kun fordi aktører har skapt dem. For at strukturene skal være der forstår også premisset det som at aktørene må opprettholde de. Strukturene er der altså ikke av seg selv (Aakvaag, 2008, s. 99).

Ifølge *metodologisk individualisme* er altså ekkokammer et skapt fenomen. Dette stemmer også over ens med tidligere forklarte teorier, hvor for eksempel algoritmisk personalisering som er med på å føre aktører inn i ekkokamre, men det er mennesker som har skapt denne strukturen.

Bytter som er den andre antakelsen, dreier seg om at individer benytter seg av bytter når de samhandler. Et bytte kan handle om makt, i den grad at en aktør har noe motparten ønsker seg. Da kan aktøren benytte seg av den maktposisjonen han befinner seg i til å oppnå eller få noe han ønsker (Aakvaag, 2008, s. 99). Et reelt eksempel på dette kan for eksempel være en aktør som har en bil som en annen aktør ønsker å låne, men gjerne skulle ha skiftet dekk på bilen først. Da kan aktøren med bilen forlange dekkskift mot at aktøren skal få låne bilen.

Antakelsen om *bytter* kan forstå utbredelsen av ekkokamre ved at mennesker benytter seg av disse for å utføre et bytte for å oppnå en form for nytte. Hvis en aktør eksempelvis befinner seg i et miljø hvor flere av de han eller henne omgjenger seg med har sterke politiske meninger, vil aktøren ifølge bytteteorien følge etter og til gjengjeld beholde sin status. Dette kan også forstås gjennom frykten for isolasjon, altså at mennesker kan følge den retningen som gjør at de passer inn.

Det er ikke bare materielle goder som kan byttes, også immaterielle, noe som leder meg til den tredje grunnantakelsen *materielle og immaterielle goder*. Det er ikke kun materielle goder som kan byttes, som beskrevet i eksempelet ovenfor, eller bytting av gjenstander eller penger.

Det er også bytter som innebærer for eksempel status eller anerkjennelse (Aakvaag, 2008, ss. 99-100). Dette kan for eksempel ses i et vennskap hvor aktørene til og fra bytter anerkjennelse for å oppnå en hyggelig samtale. For eksempel ved å vise at en lytter ved å nikke mens motparten snakker. Dette perspektivet kan også forstås ved hjelp av frykten for isolasjon når vi snakker om ekkokammer.

Gjennom sosiale filtre og algoritmisk personalisering kan altså *materiale g immaterielle goder* forstås som at aktører viser en interesse for eksempel for en immateriell gode som status, dermed vil aktøren få mer av lignende innhold, som kan føre dem mot et ekkokammer. Hvis aktøren søker anerkjennelse, kan han eller henne også gjøre dette ved for eksempel ved å slutte seg til eller si seg enige i meningene til sine venner.

Den fjerde antakelsen er *nytte*. Når aktører skal avgjør om han skal gjøre et bytte eller ikke spiller nytten en stor rolle. Aktøren vurderer hvilken grad av nytte han vil oppnå av byttet. Nytte dreier seg altså om hva som kan forventes av hva aktøren får og hva han må bruke i et bytte. Nytten kan forklares som gevinsten minus kostnaden. Siden aktøren vurderer bytte ut ifra nytten, vil bytter der han bruker mer enn han får være bortkastet (Aakvaag, 2008, s. 100). For eksempel i en setting der aktøren har valget mellom en jobb med høy lønn og en annen med lav, vil aktøren foreta det byttet (i dette tilfellet arbeidskraft) som gir han mest mulig nytte.

Hvis aktøren skal bytte til seg denne statusen eller anerkjennelsen og dermed havne i et ekkokammer, vil aktøren se på hvor stor *nytten* vil være. Ifølge dette premisset vil ikke aktøren foreta seg bytte hvis ikke *nytten* er god nok. I et ekkokammer kan en bruker med ekstreme meninger for eksempel se på nytten som at hvis aktøren tilslutter seg og bidrar med meninger, skal nytten bestå av mye anerkjennelse.

Fordi byttet vurderes på nytten for den enkelte aktør, er den femte grunnantakelsen *nytte som egoisme*. Dette dreier seg rett og slett om at aktøren vurderer hvor mye han vil tjene på byttet og dermed tar en beslutning om å foreta byttet. *Gjensidighetsprinsippet* er den sjette og siste grunnantakelsen. For at bytter skal kunne skje, finnes dette prinsippet som er en

mulighetsbetingelse. *Gjensidighetsprinsipper* mener i bunn og grunn at for å ikke skape misnøye, skal bytter gi rimelig i forhold til det en sitter igjen med. Skal en aktør for eksempel kjøpe noe, skal ikke han betale for lite for varen fordi dette vil skape misnøye. Godene en sitter igjen med etter et bytte skal altså byttes med verdi som er tilnærmet godene en får (Aakvaag, 2008, s. 100). Valgene aktøren tar er basert på aktørens egne oppfatninger, noe som betyr at noe som virker rasjonelt for en aktør, ikke nødvendigvis virker rasjonelt for en annen. For at aktøren skal kunne beslutte best mulig valg for å oppnå ønsket, må aktøren benytte den kunnskapen han eller henne sitter inne med (Aakvaag, 2008, s. 107).

Aktøren vil altså gjennom å tilslutte seg et ekkokammer forvente et bytte av lik verdi ifølge gjensidighetsprinsippet. Dermed vil *nytte som egoisme* spille en stor rolle, fordi som nevnt i prinsippet om *nytte*, vil ikke aktøren inngå denne overgangen hvis ikke aktøren oppnår bytte av gjensidig verdi som det aktøren gir ved å tilslutte seg. Forstått gjennom disse prinsippene vil altså ikke aktøren tilslutte seg et ekkokammer hvis aktøren ikke oppnår for eksempel not anerkjennelse for det. Hvis aktøren befinner seg i en kognitiv dissonans, kan aktøren gjennom *nytte som egoisme* benytte seg av ekkokamre for å øke nytte og minske ubehag. Denne formen for nytte kan også forstås gjennom begrepet om homofili, ved at aktøren da vil lete etter "sine", eller da likesinnede mennesker fordi aktøren kan tjene på dette.

I følge TRV handler mennesker instrumentelt rasjonelt, som betyr at vi handler etter hvilke alternativ som tilfredsstillere våre ønsker. Alternativet skal ifølge teorien være det som på best mulig måte og mest effektivt oppnår aktørens ønske (Aakvaag, 2008, s. 102). Hvis for eksempel ønske er å komme seg til skolen, mens middelet er å enten gå eller sykle, vil aktøren benytte seg av sykkel for å nå ønske mest effektivt. Bytteteori er altså en egoistisk teori, som tilsier at hvis ekkokammer skal forstås gjennom denne teorien tilslutter aktører seg kun av ekkokammer dersom de tjener på det. I tillegg er det aktørene selv som har skapt og opprettholder ekkokammeret.

Badekarmodellen

For å kunne se sammenhengen mellom enkelt individer og større kollektive handlinger, eller sammenhengen mellom mikro og makro nivå, laget James Coleman en modell på dette. Modellen ligner et badekar, derav navnet *badekarmodellen* (Aakvaag, 2008, s. 115).

Modellen består av fire ledd; A- enkeltaktørens tro, preferanser, altså individets handlingsorientering, og hvordan disse er påvirket av iboende sosiale strukturer, B- enkeltaktørens grunn til handling, C- handlingen til aktøren, og D- utfallet. Disse leddene påvirker hverandre (Hedström & Stern, 2008). Altså A påvirker B i den grad at handlingsorienteringen (A) påvirker individets grunn til handling (B), som igjen påvirker C, altså grunnen til handling (B) påvirker individets faktiske handling (C), som videre påvirker utfallet (D). Til slutt påvirker utfallet av situasjonen (D), aktørens handlingsorientering. Handlingsorienteringen (A) som er påvirket av utfallet (D) er på makronivå og aktørens handling (C) som er påvirket av aktørens begrunnelse for handlingen (B) er på mikronivå (Hedström & Stern, 2008, s. 9). Modellen forklarer altså at det er en sammenheng mellom aktør og struktur, i den grad at modellen viser at aktøren påvirker strukturen som igjen påvirker aktøren. Modellen gir et godt bilde på hvordan aktøren og strukturene påvirker hverandre og i den grad trenger hverandre, ved at det ikke blir struktur uten aktør og at aktører trenger strukturer til å danne seg en orientering.

En annen beskrivelse av denne modellen forklarer A som protestantisk religion, B som verdier og handlingsalternativer, C som handling og D som kapitalistisk økonomi. I denne forklaringen vil veien mellom D og A se på faren ved å ikke se på makrofenomen uten mikrofenomen, altså at strukturelle fenomen ikke kan utspille seg uten aktører. Forholdet mellom A og B viser at individuelle handlinger påvirkes av strukturene. B til C viser til konsekvensene til handlingene. Til slutt ser forholdet mellom C til D på hvordan individuelle rasjonelle handlinger påvirker de større sosiale strukturene, for eksempel gjennom bytter (Aakvaag, 2008, ss. 116-117).

Som nevnt i TRV finnes strukturer kun fordi mennesker har skapt dem og benytter seg av dem, som gjøres at de fortsetter å eksistere. Gjennom badekarmodellen kan vi forstå hvordan aktører har skapt ekkokamre og hvordan ekkokamre igjen påvirker dem.

Forstått gjennom denne modellen vil A være de preferansene, tro og meninger aktøren benytter seg av i sosiale medier, som videre påvirker hvilket innhold aktøren får. Grunnene til hvilke interessefelt, meninger, nyhetssaker aktøren viser interesse for vil være B. Når aktøren

for eksempel faktisk trykker på en polarisert nyhetsmening, vil dette være C, altså handlingen aktøren foretar seg. Gjennom disse stegene vil det komme et utfall, som kan være at aktøren befinner seg i et ekkokammer, altså D- utfallet. Preferansene til aktøren vil altså påvirke hvilken begrunnelse aktøren har for interaksjoner aktøren foretar seg på sosiale medier. Dette påvirker igjen hvilken interaksjon aktøren foretar seg, altså hva aktøren klikker på, viser interesse for eller hvem aktøren snakker med. Forstått gjennom badekarmodellen, er det altså flere ledd som fører aktører til ekkokammer. I tillegg til å vise hvordan aktøren ender opp i et ekkokammer, viser modellen også at ekkokamre igjen påvirker det første leddet, altså hvilke preferanser og meninger aktøren måtte ha.

Habitus

Kjernebegrepet i Pierre Bourdieus teori er *Habitus*, begrepet spriker ut i hans mange teorier og er en viktig del av hans forskning. Slik som tidligere i oppgaven, er det enkelte elementer i teorien som utelukkes, grunnet oppgavens omfang og relevans.

I følge Bourdieu har alle mennesker et innebygget system av kroppsliggjorte disposisjoner som utgjør hvordan mennesker vurderer og oppfatter verden, og ut ifra dette hvordan vi handler deretter. Det at habitus er kroppsliggjort betyr at menneskers måte å handle på eller være på ligger mer instinktivt. I noen situasjoner trenger ikke mennesker å tenke å reflektere seg frem til hvordan de skal handle, det er bare noe som blir gjort automatisk fordi det er såpass innebygd (Aakvaag, 2008, s. 160). For at mennesker skal kunne handle og orientere seg i den sosiale verden trenger de en slags væremåte, som er habitus. Tidligere erfaringer påvirker menneskers habitus som utgjør de handlinger vi gjør (Faber et al., 2012, s. 48).

Som følge av at habitus er så innebygd, er ikke valgene vi tar noe vi ser på som er bevist grunnet av habitus. Habitus er noe som mennesker bare har uten at den blir tenkt over. Bourdieu mener at det er de sosiale forholdene som blir gjort om til natur som er habitus. I følge Bourdieu er det som utgjør et menneskes identitet habitus. Den gjør at gjennom et liv vil vi handle på en viss måte og opptre på en viss måte gjennom forskjellige situasjoner vi støter på. Fordi habitus er så innebygd som den er, vil den også være vanskelig å endre (Aakvaag, 2008, s. 160).

Habitus er i tillegg det som gjør at mennesker på en kompetent måte kan være med på sosiale situasjoner. Bourdieu mener at habitus er strukturerende nettopp på grunn av dette. Han mener at habitus er muliggjørende for deltaking i sosiale settinger. Habitus gjør at mennesker har innebygde muligheter og ferdigheter som ville vært fraværende dersom vi ikke hadde habitus, noe som ville ført til at vi ikke hadde vist hvordan vi skulle handlet i ulike situasjoner. Habitus er ifølge Bourdieu en evne til å kunne fungere og orientere seg i samfunnet på en selvstendig måte (Aakvaag, 2008, s. 161).

Til slutt mener han også at mennesker gjør tingene de gjør for å ta vare på egne interesser. Han mener at i motsetning til å gjøre ting for at det er normer og verdier som tilsier at det er rett å gjøre noe på den enkelte måten, at menneskene gjør ting fordi det imøtekommer deres egne interesser og ønsker. Habitus er strukturert, men også strukturerende ifølge Bourdieu. Han mener at habitus har et sosialt opphav- altså at habitus utvikles gjennom hvordan en vokser opp. For eksempel hvilke koder og regler en lærer eller hvilke materielle ting en benytter seg av (Aakvaag, 2008, s. 161).

Habitus utvikles gjennom måten eller miljøet vi vokser opp i, og denne habitusen styrer igjen hvordan vi ter oss og oppfører oss videre i livet. Bourdieu sier at habitus er klassespesifikt, noe som betyr at ut ifra hvilket miljø en person er vokst opp i vil føre til ulike habituser. Dette gjør at mennesker får habituser som er klassespesifikke eller speiler deres klasse (Faber et al., 2012, s. 48).

Siden ekkokammer er et resultat av et møte med aktørers preferanser og meninger. Kan vi gjennom habitus forsøke å forstå dette fenomenet.

Ifølge habitus vil våre handlinger preferanser være så innebygde at aktøren handler instinktivt. Dette betyr da, hvis vi skal forstå utbredelsen av ekkokamre gjennom habitus, at aktører klikker på ulike ting og viser interesse for ting instinktivt. Meningene de måtte vise i sosiale medier vil ifølge habitus være meninger som er formet gjennom aktørens oppvekst og miljø. Siden habitus utgjør aktørens identitet, vil denne være med på å påvirke hvilke mennesker som tilslutter seg ekkokamre.

Tidligere i oppgaven har vi sett at de fleste som faktisk ender opp i ekkokamre er personer med allerede liggende ekstreme meninger. Dette betyr da, ved å se på habitus, at aktørenes meninger og preferanser har blitt formet av deres oppvekst og miljø. Habitusen styrer altså hvordan aktører vil fungere og hvilke valg vi tar, som reflekterer over på at aktører som tilslutter seg ekkokamre benytter seg av sin habitus uten å reflektere over at den er der. Ulike aktører vil få ulikt innhold basert på at aktører får sin habitus formet ettersom hvilken klasse de er oppvokst i. Dette betyr at ulike habituser påvirker hvilken informasjon aktørene tilknytter seg og hvilke handlinger de utfører i sosiale medier. Ekkokammer sett gjennom habitus kan altså bety at aktører som vokser opp i miljø med ekstreme meninger formes av dette, som igjen kan føre til at deres interaksjoner på sosiale medier senere i livet kan føre til at også disse ender opp i ekkokamre.

Habitus vil altså påvirke hvilken informasjon de personaliserte algoritmene skal benytte seg av. Konformasjonsbias vil dermed påvirkes av habitus i den grad at aktøren tolken informasjonen etter sin egen forståelse av verden. Hvis en aktør har eksempelvis ekstreme politiske meninger om migrasjon, vil aktøren gjennom habitus lete etter informasjon som støtter hans eller hennes eget syn og tolkning.

Konsekvenser av ekkokammer

Hvilke konsekvenser kan forekomme av slike lukkede rom hvor ekstreme meninger deles og bekreftes, og hvilken påvirkning kan de ha på samfunnet? I denne delen av oppgaven skal jeg gjennom ulike studier og tekster, gjennomgå forskjellige konsekvenser som kan forekomme av ekkokammer. Konsekvensene vil bli presentert tematisk for å drøfte de ulike synspunktene fortløpende. Det er viktig å påpeke at ikke alle konsekvensene er direkte utfall av ekkokamre, men de er tett knyttet opp til ekkokamre og kan ha betydelige utfall.

Polariseringsproblematikken

Polarisering er forklart som et skille mellom ulike grupper, for eksempel vaksinemotstandere og vaksineforkjempere. Polarisering kan både være en prosess, men også noe som er, ved at en gruppe allerede har et sterkt skille eller er på vei til å få det (Arguedas et al., 2022, s. 21).

Innen covid- 19 pandemien utbredte det seg stor polarisering, spesielt ved snakk om en vaksine. Brukere var både på motstandersiden, men også på forkjemper siden (Cascini et al., 2022, s. 3). Ekkokammer kan altså gjøre at brukere får så ekstreme meninger at de over tid blir polariserte, som igjen kan føre til at et demokratisk samfunn blir for splittet og ikke kan fungere demokratisk i den grad at å møtes på midten blir umulig (Magin, 2021, ss. 9-10). Hvis vi da ser på polarisering av covid- 19 pandemien, ville dette i et ekstremt tilfelle vært slik at en side nektet og gjorde alt de kunne for å hindre det, mens den andre siden hadde tatt vaksinen.

I en studie fra USA gjort over en periode over flere år viser funn i tillegg at de som har mistet tilliten til forskning er konservative mennesker, som i vaksinetilfellet ville ha vært motstanderne (Lachlan et al., 2021, s. 22). Samtidig viser annen forskning at det finnes lite forskning gjort på temaet utenfor USA (Arguedas et al., 2022, s. 23).

Et annet eksempel er valgkampen i USA og polariseringen det har ført til. Her er befolkningen over tid blitt svært splittet, eller polarisert. Noen politikere går målrettet inn for å skape skjevhet mellom partiene fordi individer som regel pleier å følge de som er likesinnede. Istedenfor at politikere tar valg for at samfunnet skal bli bedre, gjør de valg ut ifra hvilket politisk formål som er best. Denne polariseringen kan blant annet føre til en høy aktivitet av selektiv eksponering (Jiang et al., 2021a, s. 6). Videre viser forskningen at innflytelsesrike brukere kan benytte polariseringen til sin fordel. Brukeren kan gjennom dette forsterke allerede liggende sterke politiske meninger og spre feilinformasjon (Jiang et al., 2021b, s. 9).

Demokratisk påvirkning

Ekkokamre og deling av ekstreme meninger kan ha konsekvenser for demokratiet. I ekstreme tilfeller kan snakk bli til handling. For eksempel terrorisme, hatefulle ytringer, trusler, vold og falske nyheter (Gamble & Wright, 2019, s. 5). Det skal derimot sies at selv om dette er utfall som kan forekomme, har også påvirkningene positive konsekvenser, ved at mennesker har anledning til å dele synspunkter og få innflytelse fra andre (Gamble & Wright, 2019, s. 2). Spredning av falske nyheter kan føre til at brukere som allerede befinner seg i ekkokamre får forsterket sine synspunkt som kan føre til handlinger, som for eksempel hatefulle ytringer. I

tillegg kan ekkokamrene som fører til polarisering gjøre at mennesker, som ikke nødvendigvis har en sterk mening i den ene eller andre retningen, gjøre at de blir gradvis dratt og påvirket til en side. Et eksempel på dette kan være at en for eksempel blir påvirket til å stemme på noen politisk sett som en kanskje ikke hadde gjort eller, dette kan skje på grunn av denne påvirkningen (Gamble & Wright, 2019, s. 5).

Mennesker i ekkokamre har altså en tendens til å stole på alt som blir sagt innad i ekkokammeret uten å tenke seg om. Brukerne stoler gjerne på det som blir skrevet nettopp fordi det er delt innad i ekkokammeret. Det kan være meninger som blir både lest og delt av brukerne om for eksempel drapstrusler mot enkelte kjendiser eller hatefulle ytringer mot migranter. I ekkokammeret vil alle være enige i det som blir delt, dermed er det heller ingen som vil gripe inn eller argumenterer imot (Magin, 2021, s. 7).

Hvis brukere viser holdninger til ekstreme synspunkt, kan algoritmisk personalisering utnytte dette ved å vise mer lignende innhold. Dette kan i teorien føre til udemokratiske holdninger. Utfall som dette kan påvirke demokratiet i den grad at det kan bli vanskelig å komme til enighet eller i verste fall umulig (Gamble & Wright, 2019, s. 10). Mennesker kan også benytte seg av selektiv eksponering fordi det ofte passer brukeren bedre å oppleve innhold som korresponderer med de meningene de har. Dette gjør også at de kan unngå andre synspunkter og dermed bli polariserte, som igjen kan gjøre at misinformasjon spres (Cinelli et al., 2021, s. 5).

Informasjonen som spres på sosiale medier er også ansett til å bestå av dårligere kvalitet enn tradisjonelle nyheter, grunnet at det er lite regulering og nyhetsmediene kan dele etter egen mening. Noe som kan stemme over ens med all spredning av falske nyheter. Mennesker kan utnytte ekkokammer effekten til å spre falske nyheter til å påvirke offentligheten. Offentligheten vil da påvirkes gjennom ekkokammer fordi her får de ikke tilgang til andre synspunkter som gjør at konformasjonsbiasen forsterkes og brukerne videre formidler feilinformasjonen (Jiang et al., 2021a, s. 5).

Mennesker kan altså gjennom sosiale mediers ulike funksjoner, bli påvirket i en retning med enkelte synspunkter som kan gjøre at de havner i ekkokammer. I ekkokamrene forsterkes disse meningene som kan gjøre at brukerne benytter seg av ekstreme tiltak for å slå igjennom med sine synspunkt, dette kan da for eksempel være terrorisme. Det skal derimot sies at det finnes bevis for at hvis temaet er viktig for brukeren, kan de heller ha tendenser til å søke etter nøyaktighet på tema istedenfor bekreftelse. Altså at konformasjonsbiasen til brukeren utfordres til å ikke gå den mest komfortable veien, altså ved å søke bekreftelse, men heller lete etter nøyaktig informasjon fordi tema er spesielt viktig for brukeren. Noe som videre minsker faren for ekkokammer (Lachlan et al., 2021, s. 2).

Ekkokamrene kan også bidra til at konspirasjonsteorier spres. Dette er teorier som forsøker å forstå verden gjennom politiske grunnlag, omstendigheter eller sosiale fenomen. Et eksempel på en konspirasjonsteori kan være AIDS- nektelsen, hvor regjeringen i Sør-Afrika mente AIDS var en konspirasjon. Dette resulterte i flere hundre tusen dødsfall.

Konspirasjonsteoriene er teorier som stiller spørsmål til kontroll, sosial orden, religion eller politikk, noe som kan føre til spredning av frykt. Gjennom sosiale medier kan konspirasjonsteoretikere finne hverandre og forsterke meningene sine i ekkokamre (Jiang et al., 2021a, s. 5).

Informasjon fra ekkokammer har også muligheten gjennom sine holdninger, likesinnede mennesker og omfang til å lage trender på sosiale medier. Denne innflytelsen kan da inneholde feilinformasjon og falske nyheter som videre påvirker befolkningen i en negativ retning (Jiang et al., 2021a, s. 6). En videre påvirkning til denne eksponeringen er at gjennom ekkokamre kan det være en overførsel av følelser, en slags emosjonell smitte. En studie viser at dette betyr at mennesker, uten at de er beviste over det, kjenner på de sterke følelsene til andre i sosiale medier. Disse følelsene blir spesielt sterke innad i ekkokamre hvor brukeren for eksempel leser om konspirasjonsteorier og feilinformasjon. I tillegg vises det til at de sterke følelsene innad i ekkokamrene påvirker brukere som ikke er like aktive. Dette ble bevist gjennom en studie under covid- 19 pandemien, som viste at mennesker som konstant ble eksponert for smittetall og dødsfall fikk problemer psykisk (Jiang et al., 2021a, s. 7).

Konklusjon

Ved å presentere ulike perspektiver, forståelser og egen drøfting, har jeg i denne oppgaven forsøkt å finne en forståelse på hvorfor noen mennesker tilslutter seg ekkokamre og konsekvensene dette medfører. Forskning viser at det finnes ulike grunner til at noen tilslutter seg ekkokamre, som jeg i denne oppgaven har presentert. I tillegg til dette ønsket jeg å se om det var mulig å forstå dette ved hjelp av TRV og habitus.

Som beskrevet i oppgaven finnes det flere forklaringer på hva ekkokammer er, noen forskere utforsker teorien i en dypere grad med flere begreper, mens andre forklarer teorien overfladisk og direkte. Det er derimot en enighet om at ekkokamre er lukkede rom hvor brukere deler meningene sine og får dem bekreftet ved at de andre i samme rom er likesinnede.

For å forstå utbredelsen av ekkokamre, har jeg gjennomgått studier og forskning som viser tall på hvor mange som faktisk befinner seg i slike lukkede rom. Et gjennomgående funn fra studiene er at selv om tallene varierer, viser forskningen at det kun er et få tall som faktisk befinner seg i ekkokamre. I tillegg er det ulike mekanismer som utfordrer dette utfallet. For eksempel ved Magin sitt funn om at algoritmisk personalisering fører til at brukeren får en variasjon av innhold.

Gjennom ulike studier gjort på tema om hvorfor noen tilslutter seg ekkokamre, vises det til flere ulike funn. Studiene viser at det er en sammenheng mellom ulike former for personalisering, klasse, selektiv eksponering, sterke politiske meninger og frykten for isolasjon som utgjør hvem som tilslutter seg ekkokamre og hvorfor. Det er altså ikke en enkel begrunnelse til at dette skjer. Studiene viser hvilke faktorer som påvirker brukere i denne retningen, men de fleste studiene konkluderer også med at det kun er enkelte mennesker som havner i ekkokamre, som igjen stemmer over ens med tallene på brukere i ekkokammer.

Hovedkonklusjonen til hvorfor brukere benytter seg av ekkokamre, sett gjennom et perspektiv med bytteteori, er at det er nyttemaksimerende. Mennesker ønsker å oppnå størst nytte, og i sammenheng med ekkokamre kan dette handle om status. Badekarmodellen viser at aktøren

skaper det sosiale rommet, altså ekkokammeret, men at dette fenomenet igjen påvirker aktøren. Som samhandler med funnene tidligere i oppgaven om at i et ekkokammer blir brukerens egen mening bekreftet igjen og igjen, og at de ikke benytter seg av annen informasjon.

Funnene gjort i de ulike studiene viser til ulike former for personalisering og at disse påvirker innholdet brukere får på sosiale medier, som kan videre lede dem inn i ekkokamre. Gjennom Bourdieus teori om habitus ser vi på hva som utgjør at brukere får de meninger, synspunkter og handlingsmåter de får. Brukere sin habitus viser altså å ha en sammenheng med dette, fordi dette er innebygde faktorer brukeren ikke direkte tenker over.

For å forstå ekkokammer er det viktig å se på farene ekkokammer kan føre til, dermed har jeg gjennomgått ulike konsekvenser av ekkokammer. Studiene viser altså til at i ekstreme tilfeller av bruken av ekkokammer, kan det føre til polarisering av befolkningen. Dette kan ha ulike vider konsekvenser som for eksempel at befolkningen ikke kan komme til enighet. Dette kan igjen påvirke demokratiet. Ekkokamrene kan føre til konspirasjonsteorier, spredning av informasjon av dårlig kvalitet og falske nyheter. Dette er også faktorer som igjen kan påvirke demokratiets kraft og føre til ekstreme utfall, som for eksempel dødsfall.

Forståelsen på utbredelsen av ekkokamre kan altså forstås på flere ulike måter. Det er noe som forekommer, men ikke i stor grad. I tillegg finnes det flere ulike forklaringer på hvem som havner i dem og hvorfor. Sett gjennom bytteteori, vil nok dette være en veldig generell teori å konkludere noe med. Ved videre forskning kan det være en fordel å benytte seg av intervjuer hvor det er stor vekt på aktørers bakgrunn for å forsøke i større grad å forstå hvorfor noen benytter seg av ekkokamre.

Litteraturliste

- Aakvaag, G. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag AS.
- Arguedas, A. R., Robertson, C. T., Fletcher, R., & Nielsen, R. K. (2022). *Echo chambers, filterbubbles, and polarisation: a literature review*. Oxford UK: Reuters institute for the study of journalism.
- Cascini, F., Pantovic, A., Al- Ajlouni, Y., Failla, G., Puleo, V., Melnyk, A., . . . Roccardi, W. (2022, Mai 20). Social media and attitudes toward a covid- 19 vaccination: A systematic review of the litterature. *EClinicalMedicine*, ss. 1-44.
- Cinelli, M., De Francisci Morales, G., Galeazzi, A., Quattrocchi, W., & Starnini, M. (2021, Februar 23). The echo chamber effect on social media. *PNAS- Proceedings of the national academy of sciences of the Uninited States of America*, ss. 1-8.
- Dahlgren, P. M. (2019, mars). Selective exposure to public service news over thirty years: the role of ideological leaning, party support, and political interest. *The international journal of press/ politics*, ss. 294-314.
- Faber, S. T., Prieur, A., Rosenlund, L., & Skjøtt-Larsen, J. (2012). *Det skjulte klassesamfund*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Gamble, A., & Wright, T. (2019). *Rethinking democracy*. Chichester, West Sussex: Wiley in association with the political quartely.
- Hedström , P., & Stern, C. (2008). Rational choice and sociology. I P. Macmillan, *The new palgrave dictionary of economics* (ss. 1-17). London: Palgrave Macmillan.
- Jiang, B., Karami, M., Cheng, L., Liu, H., & Black, T. (2021 a). *Mechanisms and attributes of echo chambers in social media*. Tempe: Arizona State University.
- Jiang, J., Ren, X., & Ferrara, E. (2021 b, Mai 8). Social media polarization and echo chambers in the context of covid-19: case study. *JMIR Publications*, ss. 1-14.
- Lachlan, K., Hutter, E., & Gilbert, C. (2021). Covid 19 Echo chambers: examining the impact of conservative and liberal news sources on risk perception and response. *Health security*, ss. 21-30.
- Magin, M. (2021). Fanges vi av filterbobler og ekkokamre? I A. Rolstadsås, A. Krokan, G. E. Dahle Øien, M. Rolfsen, G. Sand, H. Syse, . . . T. I. Waag, *Den digitale hverdagen* (ss. 199-208). John Grieg Forlag.
- Stuvøy, I., Tøndel, G., & Tjora, A. (2022). *En smak av forskning*. Oslo: Cappelen damm as.
- Warembourg, N. E. (2022). *Sosiale medier tracker 2022 Q2'22*. Ipsos.